

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตร การทอผ้ามัดหมี (จำนวน ๓๕ ชั่วโมง)
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคงหลวง

๙๙๙๙๙๙๙๙

ความเป็นมา

ผ้ามัดหมี คือ ผ้าที่ทอจากฝ้ายหรือไหมที่ผูกมัดแล้วเย็บโดยการคิดผูกให้เป็นลวดลาย แล้วนำไปปิ้อย้อมสี ก่อนทอ เป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งที่นิยมทำกันมานาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผ้ามัดหมีมีบทบาทในวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย หญิงสาวต้องห่อผ้าเพื่อทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม วัสดุเด่นในทั้งฝ้ายและไหมบ่งบอกถึงศักยภาพทางการค้า เพราะเป็นวัสดุที่ใช้แลกเปลี่ยนซื้อขายนาแต่โบราณ ส่วนวัสดุข้อมือหรือร่มชาติจะหันให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์พืชในประเทศไทยที่มีความหลากหลาย ซึ่งช่วยให้ผ้ามัดหมีของไทยมีสีสันเฉพาะตัว และยังสะท้อนไปถึงความเชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่มชนในการย้อมสีธรรมชาติการทำผ้ามัดหมีเป็นศิลปะการทอผ้าพื้นเมืองชนิดหนึ่งนิยมทำกันมาช้านานในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและบางจังหวัดในภาคกลาง ชาวบ้านจะใช้เวลาว่างจากการทำงานและการเก็บเกี่ยวมาห่อผ้าไว้ใช้ในครัวเรือน หรือห่อผ้าเอาไว้ใช้ในงานประเพณีต่างๆ ลวดลายส่วนใหญ่มาจากอิทธิพลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การทำผ้ามัดหมีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นส่วนใหญ่ยังทำด้วยไหมหรือฝ้าย ศิลปะการทำผ้ามัดหมีนั้นทำได้โดยการมัดย้อมเส้นฝ้ายให้เกิดสีและลวดลายก่อนแล้วจึงนำไปเรียงหอบนกีออกมาเป็นผืนผ้านาทรมการทอผ้ามัดหมีของไทยนั้นนิยมทำกันที่ฝ้ายเส้นพู่เท่านั้นลักษณะเฉพาะของผ้ามัดหมี อยู่ที่รอยซึ้งของสีที่วิ่งไปตามบริเวณของลวดลายที่ถูกมัด ถึงแม้จะใช้ความแม่นยำในการทอมากเพียงไร ก็จะเกิดลักษณะความเหลือล้ำของสีบนเส้นฝ้ายให้เห็นต่างไปจากผ้าทอมือชนิดอื่นๆ นับเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไทยมัดหมีโดยแท้ ผ้ามัดหมีแต่ละชิ้นนั้นมักไม่มีการซ้ำกัน ถึงแม้ว่าจะมีสีสันลวดลายเดิมวางไว้เป็นตัวอย่างก็ตาม ทั้งนี้เพราะว่าทุกชิ้นตอนของการประดิษฐ์ ล้วนเกิดจากน้ำมือและน้ำพักน้ำแรงของคนทั้งสิ้น ความมีเสน่ห์ของผ้ามัดหมีในแต่ละชิ้นก็คือ “ความเป็นชิ้นเดียวในโลก” นั้นเอง จึงนับว่าเป็นงานศิลปะอันทรงคุณค่ายิ่ง

ลักษณะเด่นของผ้ามัดหมี

๑. มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ โดยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว และลวดลายที่บรรจงประดิษฐ์ชิ้นล้วนมีที่มาและมีความหมายอันเป็นมงคล

๒. นิยมใช้สีธรรมชาติในการทอ ทำให้มีสีเมดุดชาด มีสีสันที่มีลักษณะเฉพาะ คือ สีจะออกโทนสีเข้มเข่น น้ำตาล แดง เขียว ดำ เหลือง อีกทั้งยังมีกลิ่นหอมจากเปลือกไม้

๓. ฝีมือการทอ จะทอแน่นมีความละเอียดอ่อนในการทอและประณีต รู้จักผสมผสานลวดลายต่างๆ เข้าด้วยกัน แสดงถึงศิลปะที่สวยงามกว่าปกติ

๔. แต่เดิมนั้นการทอผ้ามัดหมีของชาวบ้านทำเพื่อไว้ใช้เอง และส่วนใหญ่ในงานทำบุญและงานพิธีต่างๆ สถานศึกษา ได้ตระหนักรถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี ในฐานที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ไม่มีอาชีพ หรือผู้มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพของตนให้มีความมั่นคง จึงได้จัดทำหลักสูตรการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมีขึ้น โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายสามารถประกอบอาชีพ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีงานทำอย่างมั่นคง

หลักการของหลักสูตร

๑. เน้นการเลือกใช้สื่อสื่อในการทอ ซึ่งจะทำให้ผู้มีความนุ่มนวลลิ้วนำสูบได้
๒. เน้นการประยุกต์ตลาดอย่าง และสื่อสาร ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เป็นรูปแบบการขายที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ เทคนิคการทอผ้ามัดหมี สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการมัดลาย การย้อมสี ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้ามัดหมี

กลุ่มเป้าหมาย

มีกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนทั่วไป

ระยะเวลา

ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน ๓๕ ชั่วโมง แบ่งเป็น

๑. ภาคทฤษฎี จำนวน ๔ ชั่วโมง
๒. ภาคปฏิบัติ จำนวน ๓๑ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี

- ๑.๑ ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี จำนวน ๓๐ นาที
- ๑.๒ ความเป็นไปได้ในประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี จำนวน ๓๐ นาที
- ๑.๒.๑ การวางแผนและบริหารจัดการ
- ๑.๒.๒ แหล่งเงินทุนและการจัดหาเงินทุน
- ๑.๒.๓ ความต้องการของตลาด
- ๑.๒.๔ ช่องทางการจัดจำหน่าย
- ๑.๓ การหัดสินใจเลือกอาชีพ จำนวน ๓๐ นาที
- ๑.๔.๑ ความต้องการของตลาด
- ๑.๔.๒ สถานประกอบการ เครื่องข่าย กลุ่ม องค์กร ที่ประสบผลสำเร็จ

๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี

- ๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้ามัดหมี จำนวน ๓๐ นาที
 - ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมผ้ามัดหมี
 - กระบวนการและรูปแบบการทอผ้ามัดหมี
 - ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี
- ๒.๒ การเตรียมวัสดุดิบและส่วนประกอบ จำนวน ๓๐ นาที
 - ขั้นตอนในการเตรียมผ้าย่างสำหรับการทอ
 - การเลือกเส้นผ้าย่าง
 - วัสดุดิบและส่วนประกอบ

๒.๓ การกวักฝ้าย/การแก่วงฝ้าย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ของการกวักฝ้าย/การแก่วงฝ้าย - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการกวักฝ้าย/การแก่วงฝ้าย - ข้อควรระวังในการกวักฝ้าย/การแก่วงฝ้าย 	
๒.๔ การเตรียมเส้นฝ้ายพุง/ฝ้ายยืน	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนการเตรียมเส้นฝ้ายพุง/ยืน - การออกแบบลาย - การร้อยหลอดเด็กเป็นพวง 	
๒.๕ การคันเส้นฝ้าย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ของการคันฝ้าย - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการคันใหม่ - ข้อควรระวังในการคันฝ้าย 	
๒.๖ การออกแบบลายและการย้อมสีฝ้าย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุอุปกรณ์ - วิธีการมัดลาย/ขั้นตอน/การย้อมสีฝ้าย - ข้อควรระวังในการมัดลายและการย้อมสีฝ้าย - การตรวจสอบความถูกต้องของลาย 	
๒.๗ การกรอเส้นฝ้ายยืน/ฝ้ายพุง	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ของการกรอฝ้าย - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการกรอฝ้าย - ข้อควรระวังในการกรอฝ้าย 	
๒.๘ การม้วน/ปั้นฝ้าย	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ของการม้วน/ปั้นฝ้าย - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธีการการม้วน/ปั้นฝ้าย - ข้อควรระวังในการการม้วน/ปั้นใหม่ 	
๒.๙ การสีบหูก	จำนวน ๒ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ของการสีบหูก - วัสดุและอุปกรณ์ - วิธี/ขั้นตอนการสีบหูก - ข้อควรระวังในการสีบหูก 	
๒.๑๐ การทอผ้ามัดหมี	จำนวน ๑๗ ชั่วโมง
<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนการทอผ้ามัดหมี - การเตรียมกี - การนำหลอดพุงใส่กระสวาย - การเหยียบตะกอ 	

- การพูดกระสาย
- การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า
- การกระแทกฟีม
- การขึงหน้าผ้าให้ตึง
- การต่อเส้นฝ้ายยืนและเส้นฝ้ายพุ่งเมื่อเส้นฝ้ายขาด
- การปรับและปล่อยเส้นฝ้ายยืน
- การห่วงเส้นยืนขณะทอผ้าฝ้าย
- การเก็บกีเมื่อหยุดพักการทอผ้าฝ้าย

๒.๑๒ การประยุกต์รูปแบบลายมัดหมีเป็นผ้าแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลาย

- การทอผ้าคลุมไหล่ลายมัดหมี
- การทอผ้ามัดหมีรูปแบบอื่น ๆ เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้าตกแต่งผนัง และอื่น ๆ

๓. การบริหารจัดการอาชีพ

จำนวน ๓๐ นาที

๓.๑ การบริหารจัดการอาชีพการทอผ้ามัดหมี

๓.๑.๑ การดูแลรักษาคุณภาพของผ้ามัดหมี

๓.๑.๒ การลดต้นทุนในการผลิตของผ้ามัดหมี

๓.๑.๓ การเพิ่มมูลค่าสินค้า

- การแปรรูป
- การออกแบบ
- การประยุกต์ใช้

๓.๒ จัดการการตลาด

๓.๒.๑ ทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ/คู่แข่งทางการตลาด

๓.๒.๒ ประชาสัมพันธ์

๓.๒.๓ ส่งเสริมการขายและการบริการ

๓.๒.๔ การขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์

๓.๓ จัดการความเสี่ยง

๓.๓.๑ วิเคราะห์ศักยภาพในการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี

๓.๓.๒ แก้ไขปัญหาความเสี่ยงในการประกอบอาชีพการทอผ้ามัดหมี

๔. โครงการประกอบอาชีพ

จำนวน ๑ ชั่วโมง

๔.๑ ความสำคัญของโครงการอาชีพ

๔.๒ ประโยชน์ของโครงการอาชีพ

๔.๓ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ

๔.๔ การเขียนโครงการอาชีพ

๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. ศึกษาจากเอกสารและภูมิปัญญา
๒. พัฒนากรบรรยายให้ความรู้
๓. การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้
๔. แลกเปลี่ยนเรียนรู้
๕. ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง
๖. ฝึกปฏิบัติจริงและทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อเอกสาร
 - ๑.๑ เอกสารประกอบการเรียนรู้
 - ๑.๒ ใบงาน
 - ๑.๓ ใบความรู้
๒. ภูมิปัญญา
๓. สถานประกอบการ

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานระหว่างเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้ และจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพซึ่งจะได้รับบุตรบัตร

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุณวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตร ออกโดยสถานศึกษา

**รายงานผลการติดตามประเมินผล
หลักสูตร การพัฒนาชีวภาพ (จำนวน ๓๔ หน้า)**

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้		จำนวนชั่วโมง	มาตรฐานปฏิบัติ
			กระบวนการเรียนรู้	ทักษะ		
ซ่องทางการ ประลองบทบาท ของนักเรียน	๑ อธิบายความสำคัญ ของการประลองบทบาท ผู้อื่นให้ได้ ๒. เรียนรู้ความเป็นไปได้ ในการประลองบทบาท ทอยังดูดีในมือ	๑.๑ ความสำคัญในการประลอง บทบาทผู้อื่นให้ได้ ๑.๒.๑ การวางแผนและดำเนินการ ทอยังดูดีในมือ	๑.๑.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่อทางฯ ฯ สภานฯ ประลองบทบาท สื่อของจริง ภูมิปัญญา พฤติกรรม เชื้อ นำชื่อรุ่นมาใช้ในการประลองกับอาชีพ ที่สนใจ เป็นไปได้ในบุญเดียว	๑.๑.๑ วิเคราะห์อาชีพตามต้อง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
		๑.๒ การวางแผนและดำเนินการ ทอยังดูดีในมือ	๑.๒.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว ๑.๒.๒ ผู้เรียนต้องนำไปสู่การประเมิน	๑.๒.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
		๑.๓ การต่อรองบทบาท และประเมินผล	๑.๓.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว ๑.๓.๒ ผู้เรียนต้องนำไปสู่การประเมิน	๑.๓.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
		๑.๔ สรุปผล	๑.๔.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว ๑.๔.๒ ผู้เรียนต้องนำไปสู่การประเมิน	๑.๔.๑ ศึกษาดูงานในสถานที่โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ เรียนรู้ทางวิชาฯ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ต้องสนใจแล้ว	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนครั้ง
ทักษะอุปกรณ์ทางการแพทย์	๑๗. เก็บตัวอย่างน้ำลายเพื่อติดต่อห้องปฏิบัติการ	๑๗.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ๑๗.๒ ประโยชน์ของการและวิธีการแพทย์แผนไทย ๑๗.๓ วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำลาย	<ul style="list-style-type: none"> - ประโยชน์ของการและวิธีการแพทย์แผนไทย - วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำลาย - การเตรียมตัวในการตรวจร่างกาย - ขั้นตอนในการเตรียมผู้ตรวจร่างกาย - การลืออ่างส้วมทราย - วัสดุที่ใช้ในกระบวนการตรวจร่างกาย - การวินิจฉัยผู้ป่วยด้วยตนเอง - จุดประสาทที่สำคัญของร่างกาย 	๓๗ ๓๙

ເຮືອງ	ຈຸດປະສົງກຳນົກ	ເນື້ອພາ	ເຫັນດີ	ຈິງປະເທົ່າໂຄ
ໜັກຂົງ	ກົມປາ	ເກົ່າ	ເກົ່າ	ຈິງປະເທົ່າໂຄ
ການຈົດກະຕະບົວລົງທະບຽນ	ການຈົດກະຕະບົວລົງທະບຽນ	ການຈົດກະຕະບົວລົງທະບຽນ	ການຈົດກະຕະບົວລົງທະບຽນ	ການຈົດກະຕະບົວລົງທະບຽນ

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกรอบการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			<p>การศึกษาครุภารกิจอาชญากรรม ให้มาร่วมแตะถูกต้อง.๓ จดให้ฟังแล้วรีบนำไปปฏิบัติการ เขียนโน้ตการอ่านซึ่ง.๔ กำหนดให้ฟังเรียนฝึก ปฏิบัติการประนีบความ หมายความและสรุปผล.๕</p> <p>ขอรับครุภารกิจอาชญากรรม. ให้ฟังเรียนปรับปรุงครุภารกิจ อาทิตย์ให้สอดคล้องแบบสมมติ และการออกแบบ.๖.๑ กำหนดให้ เขียนโน้ตการอ่านซึ่ง.๖.๒ ขอรับแบบประเมินครุภารกิจซึ่ง ใช้งานอย่างเพื่อเสนอของรับ การสนับสนุนงานประมง民生 ดำเนินงานอาชญากรรม. การคำนึงในการประมง อาชญากรรม.</p>	

ลงชื่อ..... ผู้สอน..... ผู้อนุมัติ
(นายสมใจตน์ สงวนทร.)
ลงชื่อ..... ผู้สอน..... ผู้อนุมัติ
(นายพงษ์เทพ เน็งกอร์)
ลงชื่อ..... ผู้สอน..... ผู้อนุมัติ
(นายสมชาย ธรรมชาติ)
ลงชื่อ..... ผู้สอน..... ผู้อนุมัติ
(นายบัตร พันธุ์งาม)

ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาต่ำขั้นตอน
ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาต่ำขั้นตอน
ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาต่ำขั้นตอน
ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษาต่ำขั้นตอน